

Wskazówki jak napisać instrukcję/informację na temat badań dla osób badanych

Zgodnie z zasadami etyki prowadzenia badań naukowych osoba badana powinna zostać poinformowana o:

1. Dobrowolności badań:

– Dobrowolność oznacza możliwość wycofania się na każdym etapie badań bez żadnych konsekwencji i bez konieczności podania powodu. Należy wyjaśnić to badanym.

– Należy zaznaczyć czy istnieje możliwość wycofania zgody na badania po zakończeniu badania (po oddaniu wypełnionych formularzy). Jeśli nie ma, np. dlatego, że badanie jest anonimowe i nie ma możliwości znalezienia wyników konkretnej osoby, należałoby wyszczególnić taką informację.

2. Anonimowości bądź poufności badań:

– Anonimowość oznacza, że nie zbieramy żadnych danych, które pozwoliłyby zidentyfikować daną osobę badaną (np. danych osobowych, numeru telefonu, e-maila).

– Jeśli zbierane są jakiegokolwiek dane, które nie pozwalają osobie badanej zachować anonimowości, należy opisać, w jaki sposób będzie zachowana poufność danych (np. dostęp ma tylko badacz/członkowie zespołu badawczego, dane osobowe na zgodach pisemnych trzymane w innym miejscu niż wyniki badań, dane osobowe i wyniki badań opatrzone kodem i trzymane w osobnych miejscach).

3. Co jest badane i jaki jest tego cel:

– Warto używać w miarę prostego słownictwa, np. zamiast „Celem badań jest wstępna eksploracja pola zmienności uwzględniającego oddziaływania różnorodnych kompetencji osobistych na poziom wypalenia zawodowego pracowników sektora usług gastronomicznych” warto napisać: „Badania dotyczą radzenia sobie z trudnościami przez osoby pracujące w gastronomii”.

– Badanym nie należy sugerować hipotez badawczych – zamiast: „Badamy wpływ uczenia się poprzez powtarzanie mechaniczne i elaborację na wzrost pojemności pamięci roboczej” warto napisać: „Badamy zagadnienia związane z uczeniem się” (bardziej ogólnie, bez ujawniania różnic czy relacji, które chcemy przetestować).

4. Jak zostaną wykorzystane zdobyte dane:

– Należy określić, czy dane posłużą celom naukowym (np. publikacja zbiorcza), celom komercyjnym (np. reklama jakiejś metody/narzędzia) bądź innym (np. dydaktycznym – zostaną opracowane w formie raportu przez studentów na zaliczenie przedmiotu, zostaną zaprezentowane na zajęciach, żeby coś zobrazować).

– Jeśli dane zostaną udostępnione (np. na specjalnych platformach do wglądu dla innych badaczy), należy zaznaczyć komu i w jaki sposób.

5. Ile orientacyjnie zajmie wypełnienie formularzy czy badanie:

– Warto poprosić o wypełnienie chociaż jednego badanego, żeby oszacować czas.

– Czas najlepiej dać w ramach (np. +/- 10 minut), ze względu na to, że badani najczęściej różnią się tempem czytania i wypełniania.

– Należy unikać niedoszacowywania czasu badania. Np. na wypełnienie 30 pytań otwartych nie wystarczy 15 minut. Zwłaszcza, jeśli badanie jest długie, należy poinformować o tym badanych – dzięki temu mogą zarezerwować sobie czas i jest mniejsze ryzyko, że zrezygnują, bo uznają, że „zajmuje to za długo”.

6. Istotne jest, by zadbać o poprawność języka, brak literówek i błędów edytorskich. Tego typu usterki (np. „plec – mężczyzna/kobieta..... zakresl właściwe”) świadczą o braku szacunku dla badanych.

Dodatkowe uwagi:

1. Informacja dla badanych powinna być możliwie krótka i zwięzła.

2. Należy unikać słownictwa, które może wyzwać lęk bądź stres (np. depresja, patologia, inteligencja) – zamiast „badania depresji” warto napisać „badania nastroju”.